

Titulació	Tipus	Curs
Estudis Territorials i Planejament	OB	1

Professor/a de contacte

Nom: Antonio Miguel Solana Solana

Correu electrònic: antoniomiguel.solana@uab.cat

Equip docent

Joaquín Recaño Valverde

Antonio Miguel Solana Solana

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

És recomanable haver cursat prèviament matèries relacionades amb metodologia d'investigació (quantitativa i qualitativa).

La docència d'aquesta assignatura es realitzarà majoritàriament en català.

Objectius

En aquest mòdul del màster es tracten continguts avançats pel que fa a l'instrumental metodològic normalment emprat en l'estadística i en mètodes d'investigació qualitativa. A banda dels aspectes formals d'obligat coneixement i aplicació en tot treball de recerca, l'assignatura s'orienta vers el treball efectiu i pràctic amb instruments metodològics de tipus tant quantitatiu com qualitatiu, i subratlla l'enfocament social i territorial. Es treballa amb mètodes d'anàlisi estadístic multivariant, gestió de bases de dades, aplicació de mètodes quantitatius i qualitius, diagnòsi i proposta territorial.

A més dels continguts esmentats, aquest mòdul té un apartat en el que es treballa la metodologia amb la que s'han d'elaborar els Treballs Finals de Màster

Resultats d'aprenentatge

1. CA07 (Competència) Fer servir metodologies quantitatives d'anàlisi i diagnosi territorial i urbana.
2. CA08 (Competència) Fer servir fonts d'informació estadística per a la planificació territorial i el planejament urbà.
3. CA09 (Competència) Classificar les tècniques metodològiques més innovadores i efectives per a cada àmbit d'especialització territorial.
4. CA10 (Competència) Distingir metodologies basades en l'equitat i la justícia social i de gènere.
5. KA08 (Coneixement) Operar les metodologies quantitatives a través de programes geoestadístics.
6. KA09 (Coneixement) Reconèixer l'aplicació de programari per al tractament qualitatiu dels desequilibris socials.
7. KA10 (Coneixement) Organitzar la recerca sobre la base dels aspectes ètics.
8. KA37 (Coneixement) Explotar la informació cartogràfica digital en l'aplicació de dades espacials.
9. SA05 (Habilitat) Raonar la necessitat de gestionar l'espai de manera integrada atenent les múltiples dimensions (social, política, econòmica, ambiental i física) a escala urbana i territorial.
10. SA06 (Habilitat) Comparar les principals tècniques i processos d'obtenció d'informació en l'anàlisi qualitativa.
11. SA07 (Habilitat) Esgrimir la metodologia qualitativa i quantitativa òptima per a cada tema d'estudi.
12. SA32 (Habilitat) Desenvolupar indicadors quantitius en la diagnosi de processos de desigualtat i de segregació.

Continguts

Metodologia qualitativa

L'objectiu d'aquestes sessions serà conèixer l'ús i les limitacions de les principals tècniques d'anàlisi qualitativa enfocades als estudis territorials i l'elaboració de propostes d'ordenament i planificació. Les sessions combinaran aspectes teòrics amb la realització de pràctiques amb programes de software d'anàlisi qualitativa. En les sessions es treballaran els següents aspectes:

- a) La combinació de mètodes i l'ús de la metodologia qualitativa dins de les metodologies mixtes
- b) L'ús de les metodologies participatives que impliquen la participació activa dels grups/col·lectius socials objectes d'estudi en la definició de la investigació i el treball de camp
- c) Els principals aspectes ètics que comporta l'ús de la metodologia qualitativa, en especial els aspectes relacionats amb l'anonimat i la confidencialitat, i les estratègies d'investigació encoberta
- d) Una indicació sobre les tècniques qualitatives i la seva aplicació als estudis d'ordenació i planificació territorial i urbana. S'incidirà especialment en els mètodes mòbils i els mètodes visuals (fotoestimulació, fotografia reflexiva, fotoveu i fotodocumentació) i cartografies qualitatives.
- e) Per últim es treballarà el procés d'anàlisi de la informació qualitativa: codificació i anàlisi de la informació amb programes de software qualitatiu (CAQDAS), específicament el programa Atlas.ti. Aquestes pràctiques es realitzaran íntegrament a les aules d'informàtica de la Facultat de Lletres.

8 sessions de 2 hores:

- Principals aportacions i usos de la metodologia qualitativa
- Metodologies mixtes
- Metodologies participatives
- Aspectes ètics de la recerca amb mètodes qualitius
- Tècniques qualitatives (mètodes mòbils, mètodes visuals i cartografia qualitativa) i aplicació als estudis territorials

4 sessions de 2 hores:

- Anàlisi intensa de la informació: codificació
- Eines informàtiques d'anàlisi de la informació qualitativa (CAQDAS)

Metodologia quantitativa

Eines numèriques i espacials per l'anàlisi de la segregació residencial i les desigualtats socioeconòmiques en àrees urbanes.

L'objectiu d'aquest mòdul és introduir als alumnes en diferents tècniques i metodologies d'anàlisi numèric i espacial que els hi seran de gran utilitat a l'hora d'abordar l'anàlisi dels espais urbans.

Eines informàtiques d'anàlisi de la informació qualitativa (CAQDAS).

8 sessions de 2 hores:

- Obtenció de dades locals a escala infra-municipal i construcció de taules dinàmica en Excel
- Introducció a la estadística descriptiva: indicadors de tendència central i dispersió
- Anàlisi de taules de contingència i test de Khi-2 de Pearson
- Indicadors de desigualtat: Corba de Lorenz i índex de Gini
- Introducció a les tècniques d'estandarització indirecta a escala local
- Càlcul i interpretació d'indicadors de segregació i concentració espacial
- Anàlisi exploratòria de dades espacials (AEDE) amb el programa GeoDA, ús i interpretació dels indicadors Global i Local Moran
- Aplicació de les eines numèriques i espacials a un estudi de cas

4 sessions de 2 hores

- Desenvolupament del·l'estudi de cas amb pràctiques guiades sobre estadística descriptiva, estimació d'indicadors demogràfics, càlcul d'indicadors de segregació i desigualtat i d'aplicació del programa GeoDa.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Exposicions orals del professorat, sessions de seminari, pràctiques de classe a l'aula i classes magistrals amb suport de TIC i debat en grup	40	1,6	CA07, CA08, CA09, CA10, KA08, KA09, KA10, KA37, SA05, SA06, SA07, SA32
Realització de pràctiques de càlcul i interpretació d'indicadors territorials i demogràfics	27,25	1,09	CA07, CA08, KA08, KA37, SA05, SA32
Tipus: Supervisades			
Discussió de lectures de llibres i articles i tutories en grup/individualitzades	33,75	1,35	CA07, CA09, KA10, SA05, SA07
Tipus: Autònomes			
Lectura de llibres, articles i altres materials docents, estudi de la bibliografia, elaboració de treballs i presentacions sobre lectures i pràctiques	124	4,96	CA07, CA08, CA10, KA10, SA05, SA06, SA07, SA32

La metodologia de treball combinarà: classes presencials (exposició metodològica per part del professor); sessions de seminari (discussions i debats a partir de presentacions prèvies); pràctiques amb el programari informàtic (pràctiques de càlcul a l'aula d'informàtica); tutories en grup i individualitzades; comentari de lectures de bibliografia; i treball autònom de l'estudiant.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè els alumnes completin les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Avaluació dels mètodes qualitius	50	0	0	CA07, CA09, CA10, KA09, KA10, SA05, SA06, SA07
Avaluació dels mètodes quantitius	50	0	0	CA07, CA08, CA09, CA10, KA08, KA10, KA37, SA05, SA07, SA32

Aquest mòdul està dividit en dues parts:

* Mètodes qualitius

* Mètodes quantitius

S'ha de superar amb un aprovat cadascuna de les dues parts

Activitats d'avaluació continua

Mètodes qualitius 50% del pes de la nota final. Les dates d'entrega de cadascuna de les activitats s'indicarà a principi de curs

- Anàlisi de materials qualitius (entrevistes, fotografies i/o filmacions) amb el programa CAQDAS de anàlisis cualitativo Atlas.ti (20% sobre la nota final del mòdul).
- Dissenys d'un projecte de diagnosi i planificació de l'espai públic utilitzant metodologia qualitativa o metodologia mixta (25%).
- Lectura, anàlisi i exposició oral d'un conjunt de lectures sobre diferents temes tractats en les classes teòriques (5%)

Mètodes quantitius 50 % del pes de la nota final. Les dates d'entrega de cadascuna de les activitats s'indicarà a principi de curs

- Un exercici d'anàlisi sobre la segregació espacial i iniquitat territorial amb indicadors estandaritzats (35% sobre la nota de la part de mètodes quantitius)
- Un exercici d'estandarització indirecta (30%)
- Un exercici sobre autocorrelació espacial amb dades inframunicipals (35%)

Aquesta assignatura no preveu el sistema d'avaluació única

Estudiants Erasmus

Els estudiants Erasmus que demanin avançar un examen han de presentar al professorat un document escrit de la seva universitat d'origen que justifiqui la seva sol·licitud.

No avaluable

L'alumne/a que no entregui un mínim del 30% de les activitats avaluables de l'assignatura tindrà la qualificació final de No avaluable

Recuperació

L'alumne/a que tingui una nota final de l'assignatura inferior a 5 i superior a 3,5, sempre i quan hagi entregat un mínim de 2/3 parts de les activitats avaluable, podrà recuperar les activitats no superades i entregar-les en la data fixada per al seu lliurament.

Queden excloses les activitats presencials (exposicions orals, individuals o en grup, sortides de camp i qualsevol altre que només tingui sentit haver-la realitzat en el seu moment)

Plagi

En cas que l'estudiant faci qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, aquest acte d'avaluació es qualificarà amb 0, amb independència del procés disciplinari que es pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats als actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

IA

Per a aquesta assignatura, es permet utilitzar tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA) exclusivament en tasques de cerca bibliogràfica i/o d'informació i la correcció de textos. L'estudiant haurà d'identificar clarament quines parts han estat generades amb aquesta tecnologia, especificar les eines utilitzades i incloure una reflexió crítica sobre com han influït en el procés i el resultat final de l'activitat. La no transparència de l'ús de la IA en aquesta activitat avaluable es considera manca d'honestedat acadèmica i pot comportar una penalització parcial o total a la nota de l'activitat, o sancions majors en casos de gravetat.

Bibliografia

Metodologia qualitativa

Ayllón Pino, Bruno (2010), "Consejos prácticos para realizar una buena investigación" a Enara Echart Muñoz, Rhina Cabezas Valencia, José ángel Sotillo Lorenzo (coords.), Metodología de investigación en cooperación para el desarrollo. Madrid: Catarata, pp. 57-74.

Babbie, Earl (2010, 12è edició), The practise of social research. Wadsworth.

Bryman, Alan (2004), Social research methods (2nd ed.). Nova York: Oxford University Press.

Corbetta, Piergiorgio (2007), Metodología y técnicas de investigación social. Madrid: McGraw-Hill.

Cloke, Paul et al. (2004), Practising human geography. Londres: Sage.

Cresswell, John W.; Plano Clark, Vicky (2018), Designing and conducting mixed methods research. Thousand Oaks: Sage.

Echart Muñoz, Enara et al. (2010) (coords.), Metodología de investigación en cooperación para el desarrollo. Madrid: Catarata.

Estruch, Joan (1992), "El conflicte quantitatiu/qualitatiu: un fals problema" a Técnicas qualitatives en Ciències Socials. Cicle de conferències. Barcelona: Societat Catalana de Sociologia, pp. 7-16.

Farthing, Stuart (2016), Research design in urban planning,. A student's guide. Londres: Sage.

- Friese, Susanne (2014), *Qualitative data analysis with Atlas.ti*. Londres: Sage.
- Harper, Douglas (2002), "Talking about pictures: a case for photo elicitation", *Visual Studies* 17(1): pp. 13-26.
- Harper, Douglas (2012), *Visual sociology*. Londres: Routledge.
- Hay, Iain (ed.) (2005), *Qualitative research methods in Human Geography*. Oxford: Oxford University Press.
- Kusenbach, Margarethe (2003), "Street Phenomenology: The Go-Along as Ethnographic Research Tool", *Ethnography* 4 (3): 455-485.
- Michael Meyer; Sylvain Maresca. (2015), *Compendio de fotografía para uso de sociólogos*. Barcelona: Bellaterra.
- Richards, Lyn (2005), *Handling qualitative data. A practical guide*. Londres: Sage.
- Salmons, Janet (2016), *Doing qualitative research online*. Londres: Sage.
- Valles, Miguel S. (1999), *Técnicas cualitativas de investigación social. Reflexión metodológica y práctica profesional*. Madrid: Síntesis.
- Valles, Miguel S. (2002), *Entrevistas cualitativas*. Madrid: CIS.
- Metodologia quantitativa
- Anselin, Luc (1995). Local indicators of spatial association-LISA. *Geographical analysis*, 27(2), 93-115.
- Bardina, Xavier i Farré, Mercè (2005). *Estadística: un curs introductori per a estudiants de ciències socials i humanes. Volum 2 descriptiva exploratòria bivariant. Introducció a la inferència*. Bellaterra: Servei de Publicacions Universitat Autònoma de Barcelona, Col·lecció Materials 166.
- Bayona, Jordi (2007). La segregación residencial de la población extranjera en Barcelona: ¿una segregación fragmentada? *Scripta Nova: Revista Electrónica de geografía y ciencias sociales*, (11), 235.
- Deurloo, Marinus i Musterd, Sako. *Ethnic Clusters in Amsterdam, 1944-96: A Micro-area Analysis*. *Urban Studies*. 1998, vol. 35, nº 3, p. 385-396.
- Ebdon, David (1982) *Estadística para geógrafos*. Barcelona: Oikos Tau. pp 18-23, 28-33, 51-68, 129-142, 168-175, 182-212, 240-249.
- Eggerickx, Thierry i Poulain, Michel (1996) "De la variabilité des paramètres démographiques pour les petites populations", *Espace, populations, sociétés*, 14 (1) 93-102
- Garrocho, Carlos i Campos-Alanís, Juan (2013). Réquiem por los indicadores no espaciales de segregación residencial. *Papeles de población*, 19(77), 269-300.
- López Roldán, Pedro i Fachelli, Sandra (2015). *Metodología de la Investigación Social Cuantitativa*. Bellaterra. (Cerdanyola del Vallès): Dipòsit Digital de Documents, Universitat Autònoma de Barcelona. 1ª edició. Edició digital: <http://ddd.uab.cat/record/129382>
- Marqués, Felicidad i Asensio (2009), *Estadística descriptiva a través de EXCEL*. México D.F.: RC Libros.
- Martori Joan Carles i Karen Hoberg (2004). Indicadores cuantitativos de segregación residencial: El caso de la población inmigrante en Barcelona. *Scripta Nova: Revista electrónica de geografía y ciencias sociales*, (8), 169. <http://www.ub.edu/geocrit/sn/sn-169.htm>
- Martori, Joan Carles i Hoberg, Karen (2008). Nuevas técnicas de estadística espacial para la detección de clusters residenciales de población inmigrante, *Scripta-Nova*, Vol. XII, núm. 263.

<http://www.ub.edu/geocrit/sn/sn-263.htm>

Martori, Joan Carles; Hoberg, Karen, & Surinach, Jordi (2006). Población inmigrante y espacio urbano: Indicadores de segregación y pautas de localización. EURE (Santiago), 32(97), 49-62.

https://scielo.conicyt.cl/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0250-71612006000300004

Martori, Joan Carles (2007). La segregación residencial en Barcelona. Llibre Blanc de l'Habitatge a Barcelona.

Massey, Douglas S. i Denton, Nancy A. (1988). The dimensions of residential segregation. Social forces, 67 (2), 281-315

Raso, José M.; Martín Vide, Javier i Clavero, Pedro (1987) Estadística básica para Ciencias Sociales. Barcelona: Ariel. pp.77-92, 256-257

Recaño, Joaquín i Esteve, Albert (2006). (Re-) visitando García Faria: Un estudio de los factores espaciales y medioambientales de la mortalidad en la Barcelona de finales del siglo XIX. Revista de Demografía Histórica, 24(1), 121-180.

Sánchez, Cristina i Domínguez, Màrius (2001), "Anàlisi de l'estructura social de les comarques catalanes a partir de dades censals", Revista Catalana de Sociologia, 14, p.193-213.

Sánchez, Joan E. i Moreno David (1997), Perfil socio-econòmic dels municipis catalans. Instruments per a la gestió, Barcelona, Fundació CIREM.

Pàgines web

www.ine.es Instituto Nacional de Estadística

www.ced.uab.es Centre d'Estudis Demogràfics

www.idescat.cat Institut d'Estadística de Catalunya

<https://spatial.uchicago.edu/>

Programari

Disponible a les aules d'informàtica de la facultat:

- Atlas.ti
- Geode

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre de 2025. A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través d'aquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(TEm) Teoria (màster)	1	Català/Espanyol	segon quadrimestre	tarda